

De toekomst vraagt om focus, niet om alles tegelijk

Van digitale ambitie naar digitale realiteit:

Europa moet kiezen

Beeld: shutterstock

De digitale transitie wordt vaak beschreven in superlatieven. AI als gamechanger, data als het nieuwe goud, en Europa dat eindelijk werk maakt van digitale soevereiniteit. Maar wie iets langer rondloopt in de wereld van digitalisering, ziet een ander beeld ontstaan, zegt Frits Grotenhuis. Niet één van eenduidige vooruitgang, maar van versnippering, versnelling en toenemende afhankelijkheden.

DE KERNVRAAG IS DAN OOK NIET LANGER ÓF DIGITALISERING ONZE ECONOMIE EN SAMENLEVING transformeert, maar hoe wij daar als Nederland en Europa realistisch op sturen. Want tussen ambitie en realiteit gaapt een groeiende kloof.

Technologische innovatie volgt zelden een rechte lijn. De economische theorie van creatieve destructie leert

ons dat vernieuwing oude structuren afbreekt en ruimte maakt voor groei. Maar waar deze dynamiek vroeger vooral economische sectoren raakte, zien we nu dat ook geopolitieke verhoudingen en democratische instituties onder druk staan.

De opkomst van krachtige AI-modellen zoals GPT-5.x, Claude Opus, Gemini, Llama, DeepSeek en Mythos, onder-

streept hoe snel het speelveld verandert. Nieuwe spelers kunnen in korte tijd het evenwicht verstoren, niet alleen technologisch, maar ook economisch en politiek. Afwachten is in zo'n context geen optie meer.

Tegelijkertijd moeten we oppassen voor reflexmatig beleid. Europa heeft de neiging om sterk in te zetten op regulering, van de AI Act tot de Digital Markets Act. Dat is ook echt nodig en belangrijk, maar regelgeving alleen creëert nog geen concurrentiekracht. Zonder een sterke innovatiebasis dreigt Europa vooral scheidsrechter te worden in een wedstrijd die elders wordt gespeeld.

Autonomie

In het debat over digitale soevereiniteit klinkt vaak de wens door om volledig onafhankelijk te worden van andere grootmachten. Dat is begrijpelijk in een wereld waarin technologie steeds meer verweven raakt met veiligheid en geopolitiek. Maar het is ook een illusie: digitale ecosystemen zijn per definitie internationaal. Van grondstoffen tot talent en van software tot infrastructuur: geen enkel land of continent kan dit volledig zelf organiseren. De vraag is daarom niet hoe we alles zelf doen, maar waar we strategische controle willen hebben en waar samenwerking logischer is.

Dat vraagt om een verschuiving van denken in termen van autonomie naar strategische relevantie. Waar willen we als Nederland en Europa leidend zijn? Waar bouwen we eigen capaciteit op? En waar kiezen we bewust voor partnerschappen, ook buiten de traditionele trans-Atlantische as?

Realpolitiek in de digitale arena

De huidige digitale transitie lijkt steeds meer op een vorm van Realpolitiek. Niet ideologie, maar pragmatiek bepaalt de keuzes. De tijd van vanzelfsprekende samenwerking met de Verenigde Staten ligt achter ons, terwijl China zijn technologische positie versneld uitbouwt.

Europa bevindt zich daar tussenin en moet balanceren. Enerzijds willen we vasthouden aan onze waarden: transparantie, privacy, open markten. Anderzijds moeten we concurrerend blijven in een wereld die steeds transactioneler wordt. Dat betekent ook dat we soms ongemakkelijke keuzes moeten maken. Bijvoorbeeld in het debat over datacenters, waar duurzaamheid, economische groei en strategische infrastructuur samenkomen. Of in de discussie over AI, waar snelheid van innovatie botst met de wens tot controle.

Juist in deze complexe dynamiek ligt de kracht van ecosystemen. Digital Holland opereert midden in dat veld, samen met bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Wat we daar zien, is dat samenwerking geen nice-to-have is, maar een randvoorwaarde voor succes. Dat geldt nationaal, maar zeker ook Europees. Initiatieven zoals een netwerk van AI-fabrieken en gezamenlijke R&D-programma's zijn cruciaal om schaal te creëren. Nederland kan dit niet alleen, maar kan wel een belangrijke rol spelen in het verbinden van partijen en het versnellen van innovatie.

Onze inzet op AI en data, inclusief nieuwe technologieën zoals neuro-morphic computing, en op cybersecurity-technologieën is daarbij geen toeval. Dit zijn de domeinen waar economische kansen, maatschappelijke impact en strategische relevantie samenkomen.

Van praten naar doen

Een positieve ontwikkeling is dat digitalisering inmiddels hoger op de politieke agenda staat. Met een eigen bewindspersoon voor Digitale Economie en Soevereiniteit is een belangrijke stap gezet. Maar beleid alleen is niet voldoende. De uitdaging zit in de uitvoering. In het daadwerkelijk investeren in R&D. In het opschalen van innovaties. In het verbinden van nationale initiatieven met Europese netwerken. En in het maken van keuzes, ook als die politiek gevoelig liggen.

Te vaak blijven discussies hangen in abstracte termen. Digitale autonomie, innovatiekracht, publieke waarden. Belangrijke begrippen, maar zonder concrete invulling blijven het papieren ambities. De grootste valkuil is misschien dat we alles tegelijk willen. AI, cybersecurity, data, duurzaamheid, infrastructuur, regelgeving. Alles is belangrijk, maar niet alles kan tegelijk prioriteit krijgen.

Focus is essentieel

Daarom is focus essentieel. Niet als beperking, maar als voorwaarde voor impact. Door duidelijke keuzes te maken in waar we op inzetten, kunnen we versnellen en daadwerkelijk verschil maken. Voor Nederland betekent dit dat we onze sterke positie in digitale infrastructuur, onze kennisbasis en onze open economie moeten benutten. En dat we die verbinden met Europese schaal en internationale samenwerking.

De digitale transitie voltrekt zich niet in een vacuüm. Andere landen maken keuzes, investeren massaal en bouwen ecosystemen. Als wij dat niet doen, worden de keuzes voor ons gemaakt. De vraag is dus niet of we onderdeel willen zijn van de digitale toekomst, maar in welke rol. Als volger, afhankelijk van technologie van elders? Of als actieve speler, die meebepaalt hoe die toekomst eruit ziet? Dat vraagt om realistische keuzes, strategische samenwerking en gerichte investeringen. Maar bovenal: de bereidheid om te kiezen. Want in een wereld die steeds sneller digitaliseert, is stilstand geen optie meer.

Frits Grotenhuis
is directeur en bestuurder van Digital Holland.